

Громадська організація «Українське ентомологічне товариство»
Громадська організація «Харківське ентомологічне товариство»
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України
Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ІХ з'їзд Українського ентомологічного товариства

(м. Харків, 20–23 серпня 2018 р.)

Тези доповідей

За загальною редакцією проф. В. Л. Мешкової

Харків
2018

Редакційна колегія:

Акімов І. А., віце-президент УЕТ по секції «Акарологія», д. б. н., проф., чл.-кор. НАНУ, ІЗ ім. І. І. Шмальгаузена НАНУ; *Вовк Д. В.*, ННЦ «ЛЕКВМ»; *Гугля Ю. О.*, к. б. н., ХНУ ім. В. Н. Каразіна; *Кавурка В. В.*, к. б. н., ІЗ ім. І. І. Шмальгаузена НАНУ; *Калюжна М. О.*, к. б. н., ІЗ ім. І. І. Шмальгаузена НАНУ; *Корисев В. О.*, 2-й віце-президент УЕТ, д. б. н., проф., чл.-кор. НАНУ, ІЗ ім. І. І. Шмальгаузена НАНУ; *Леженіна І. П.*, к. б. н., доц., ХНАУ ім. В. В. Докучаєва; *Маркіна Т. Ю.*, д. б. н., проф., ХНПУ ім. Г. С. Сковороди; *Мсикова В. Л.*, д. с.-г. н., проф., УкрНДІЛГА ім. Г. М. Висоцького; *Полчанінова Н. Ю.*, к. б. н., с. н. с., ХНУ ім. В. Н. Каразіна; *Пучков О. В.*, 1-й віце-президент УЕТ, д. б. н., с. н. с., ІЗ ім. І. І. Шмальгаузена НАНУ; *Радченко В. Г.*, д. б. н., проф., акад. НАНУ, ІЕЕ НАНУ; *Терехова В. В.*, ХНУ ім. В. Н. Каразіна; *Федоренко В. П.*, президент УЕТ, д. б. н., проф., акад. НААН, ІЗР НААН; *Шатровський О. Г.*, голова ХЕТ, к. б. н., доц., ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

3 47 **ІХ з'їзд** Українського ентомологічного товариства (м. Харків, 20–23 серпня 2018 р.) : тези доп. / За заг. ред. проф. В. Л. Мешкової. — Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. — 174 с.
ISBN 978-617-7555-73-4

Наведено тези доповідей ІХ з'їзду Українського ентомологічного товариства з питань загальної ентомології (систематики, фауністики, аутокології, етології), акарології та арахнології, екології та фізіології комах, сільськогосподарської, лісової, медичної, ветеринарної та технічної ентомології.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів, фахівців сільського та лісового господарства, медиків, ветеринарів, фермерів, аматорів.

IX Congress of the Ukrainian Entomological Society (Kharkiv, 20–23 August 2018) : Abstracts / Ed. by Prof. V. L. Meshkova. — Kharkiv: FOP Brovin O., 2018. — 174 pp.
ISBN 978-617-7555-73-4

The abstracts of the IX Congress of the Ukrainian Entomological Society devoted to issues of General Entomology (taxonomy, faunistic research, morphology, autecology, ethology), Acarology and Arachnology, Ecology and Physiology of Insects, Agricultural, Forest, Medical, Veterinary and Technical Entomology are presented.

For researchers, lecturers, post-graduate students, students, experts in agriculture and forestry, medics, veterinarians, farmers, and amateurs.

На обкладинці фото Ю. О. Гуглі.

Романко В. О., Журавчак Т. М. ШКІДЛИВІСТЬ РЕГУЛЬОВАНИХ КАРАНТИННИХ ШКІДНИКІВ ЛІСУ	107
Рошко В. Г., Рошко В. В. ТАКСОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТОЛЕРАНТНОСТІ НАЗЕМНИХ ЧЛЕНИСТОНОГИХ ДО ХРОНІЧНОГО ЕЛЕКТРОМАГНІТНОГО СТРЕСУ	108
Седик В. М. ОСНОВНІ ШКІДНИКИ СОНЯШНИКА	109
Сергеев М. Е. К ФАУНЕ ЖУКОВ-ЛИСТОЕДОВ (COLEOPTERA: CHRYSOMELIDAE, MEGALOPRODIDAE, ORSODACNIDAE) РЛП "КРАМАТОРСКИЙ"	110
Середняк Д. П., Федоренко В. П. ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНІ РЕЖИМИ ФУМІГАЦІЇ ЗЕРНА ФОСФІНОМ ПРОТИ ШКІДНИКІВ ХЛІБНИХ ЗАПАСІВ	111
Середюк Г. В. ВИКОРИСТАННЯ МОРФОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СІТЧАСТОКРИЛИХ (INSECTA, NEUROPTERA)	113
Сикало О. О., Чумак П. Я., Чернега Т. О., Сикало М. В. БЕЗПЕРЕРВНЕ КВІТУВАННЯ — ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ВИЖИВАННЯ ТРИПСА В ОРАНЖЕРЕЯХ	114
Синчук О. В., Гончаров Д. А., Пинчук Т. С. ОЦЕНКА ПОВРЕЖДЕННОСТИ ЛИСТОВЫХ ПЛАСТИНОК РАЗЛИЧНЫХ ВИДОВ ЛИП ЛИЧИНКАМИ ЛИПОВОЙ МОЛИ-ПЕСТРЯНКИ <i>PHYLLOPHAGUS ISSIKII</i> (KUMATA, 1963)	114
Сіроус Л. Я. ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ЛИСТОГРИЗУЧИХ ШКІДНИКІВ КАПУСТИ ПІЗНІХ СТРОКІВ ПОСАДКИ У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	116
Скрильник Ю. Є., Бондаренко З. В. ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ЖУКІВ-ЗЛАТОК (COLEOPTERA, BUPRESTIDAE) НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "СЛОБОЖАНСЬКИЙ"	117
Скрильник Ю. Є., Кошеляєва Я. В. ОЦІНКА ШКІДЛИВОСТІ СТОВБУРОВИХ КОМАХ БЕРЕЗИ ПОВИСЛОЇ (<i>BETULA PENDULA</i> ROTH.) В ДЕРЕВОСТАНАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	118
Соколова І. М., Мешкова В. Л. ЧОРНИЙ КОРЕНЕЖИЛ У НЕЗІМКНЕНИХ КУЛЬТУРАХ СОСНИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	119
Станкевич С. В. ШКІДНИКИ ЯРИХ ОЛІЙНИХ КАПУСТЯНИХ КУЛЬТУР У СХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	121
Сумароков А. М. ПРОБЛЕМЫ ЗАЩИТЫ ОТ ВРЕДИТЕЛЕЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КУЛЬТУР И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ В УКРАИНЕ	122
Суменкова В. В., Батко М. Г., Елисеєв С. Е. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ УГЛЕВОДНО-БЕЛКОВОГО ПИТАНИЯ ДЛЯ ЭНТОМОФАГОВ В СЛИВОВОМ САДУ	123

hippocastanum L.; Sapindaceae). В последнее десятилетие эта порода утратила статус устойчивой к повреждению фитофагами-вредителями, ввиду широкого распространения по всей континентальной Европы инвайдера балканского происхождения — каштановой минирующей моли (*Cameraria ohridella* Deschka & Dimič, 1986). Личинки *C. ohridella* прогрызают в толще листовых пластинок камеры (мины), питаюсь сначала соком, а затем паренхимой листа. Массовое повреждение данным инвайдером существенно снижает декоративные свойства растений, а также ведет к досрочному опадению листы.

С целью установления вольтиности и других экологических особенностей вредителя в условиях г. Слупска нами в осенний период 2017 г. под кронами каштанов рандомизировано были отобраны листовые пластинки (не менее 15 простых листовых пластинок в пробе). В лаборатории для локалитета Slupsk, Józefa Sułkowskiego 1–3, (N 54.459088 E 17.043526) подсчитывали общее количество мин на листовых пластинках; мины вскрывали для осмотра. Исследования выполнены при стипендиальной поддержке Польского Национального комитета по делам ЮНЕСКО.

Анализ уровня поврежденности показал, что в среднем на простой лист приходилось 11,25 мины, при минимальном значении 2 и максимальном – 25. При этом мины занимали от 24 до 55 % площади, что соответствует средним уровням потери растениями декоративности.

Вскрытие мин выявило, что в 87,68 % камер находились куколки, а в остальных 12,32 % — останки личинок разных возрастов 1–3 генерации. Колыбельки куколок 1 и 2-й (летних) генераций отличаются от таковых 3-й (осенней) тонкими стенками, при подсчете их количество (44 колыбельки на простой лист) было почти таким же, как в 3-й генерации (41 колыбелька на простой лист). В 19,51 % случая зимующие куколки отсутствовали, возможно, в результате изъятия насекомоядными птицами или другими факторами. Это позволяет констатировать, что в условиях Поморского воеводства за сезон развивается 3 полных генерации *C. ohridella*. При этом не отмечено начало развития 4-й генерации минера. Поскольку в последнем случае личинки не успели бы успешно завершить развитие до опадения листы, этим обеспечивается максимальный зимующий запас вредителя.

УДК 630*4

ШКІДЛИВІСТЬ РЕГУЛЬОВАНИХ КАРАНТИННИХ ШКІДНИКІВ ЛІСУ

В. О. Романко¹, Т. М. Журавчак² *

1. Ужгородський національний університет, м. Ужгород, romankovlad@ukr.net,

2. Закарпатський територіальний центр карантину рослин УНДСКР ІЗР
НААН, м. Ужгород, bearbearbear2727@gmail.com

У зв'язку зі збільшенням масштабів світової торгівлі лісом і лісоматеріалами, з кожним роком зростає небезпека появи нових видів шкідливих комах, які можуть завдати значних збитків лісовому господарству різних країн,

* © В. О. Романко, Т. М. Журавчак, 2018

у тому числі України. Підтвердженням цього можуть бути приклади занесення нових видів шкідників у різні країни світу. Так, на території США з Європи в кінці 1860-х років був виявлений непарний шовкопряд. Як результат, більше ніж півтора століття цей шкідник щорічно спричиняє дефоліацію насаджень на площі, що перевищує мільйон гектарів. Північноамериканський ареал шкідника безперервно розширюється (Summers, Laurent, 1990).

Починаючи з 30-х рр. минулого століття широколистяним лісам Канади завдає значної шкоди зимовий п'ядун (*Operophtera brumata*), який був завезений сюди з Європи. А з 60-х років катастрофічних збитків сосновим лісам у західних провінціях заподіює сосновий рудий пильщик (Snorte, Rolf, 2008).

Загибель хвойних насаджень у Японії спричинена сосною стовбуровою нематодою американського походження (*Bursaphelenchus xylophilus*), переносниками якої є переважно представники роду *Monochamus* (Akiba, Ishihara, Sahashi, Nakamura, 2012). Завезений із неокореною деревиною в Грузію з північних районів Росії великий ялиновий лубоїд (*Dendroctonus micans*), уперше виявлений в Боржомській ущелині в 1956 р., за шкідливістю довгі роки посідав тут перше місце серед лісових шкідників (Kobakhidze, Kharazishvili, Tvaradze, Kraveishvili, 1973). З кінця 90-х минулого століття та на початку 2000-х карантинні служби США й ряду європейських країн виявляли на їх території азіатського вусача (*Anoplophora glabripennis*), занесеного із Китаю з дерев'яною тарою (Haack, 2003).

Відомо, що саме несвоєчасне виявлення карантинних шкідників лісу в подальшому призводить до значних збитків лісових господарств країн. Тому вкрай актуальною, на наш погляд, є розробка методик з проведення обстежень на виявлення регульованих карантинних шкідливих організмів лісу, зокрема за допомогою пасток. Це дасть змогу отримувати оперативну інформацію про наявність шкідників на певній території, визначити їхню чисельність і своєчасно планувати проведення превентивних фітосанітарних заходів.

УДК 595:537.8

ТАКСОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТОЛЕРАНТНОСТІ НАЗЕМНИХ ЧЛЕНИСТОНОГИХ ДО ХРОНІЧНОГО ЕЛЕКТРОМАГНІТНОГО СТРЕСУ

В. Г. Рошко¹, В. В. Рошко² *

Ужгородський національний університет, м. Ужгород, roshkovh@gmail.com,

Державний природознавчий музей НАН України, м. Львів

Для коректної інтерпретації впливу електромагнітного поля (ЕМП) ліній електропередач (ЛЕП) високої напруги як екологічного фактора на хортобіонтних Arthropoda проаналізовано його дію на фітокомпоненту та зоокомпоненту досліджуваної лучної екосистеми в умовах Закарпатської низовини. Вплив ЕМП ЛЕП високої напруги (750 кВ) детермінує зменшення надземної фітомаси Magnoliophyta із зростанням напруженості поля. Аналіз відібраних проб

* © В. Г. Рошко¹, В. В. Рошко, 2018